

פניני הפרשה

יתרו

עלון מס'

971

שנה כ' התשע"ט

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

עוד טיפה ועוד טיפה

ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וגו' – כדי לזכות לקנות את כל מעלותיה של התורה, היה צורך בהקדמה ובהכנה, כפי שהתורה כותבת בפסוקים לפני מעמד הר סיני. והדבר היסודי הוא השמיעה בקול ה'. ויש להבין למה נאמר "ועתה", הלא תמיד צריך לשמוע בקול ה'? ועוד צריך ביאור כפילות הלשון "אם שמוע תשמעו בקולי"? מבאר רש"י: אם עתה תקבלו עליכם, יערב לכם מכאן ואילך, שכל ההתחלות קשות. ע"כ. למדנו מכאן ש"אם שמוע" אין הכוונה לשמיעת האוזן דוקא, אלא לקבל קבלה מעשית, וכך מתרגם אונקלוס "אם קבלא תקבלון", לקבל דבר קטן. וכאשר תקבלו קבלה קטנה וקבועה, תזכו לשמוע הרבה שמועות בתורה ובמצוות. אדם שמקבל על עצמו ללמוד לימוד יומי וקבוע, זה מצטבר, ו"פרומה לפרומה מצטרפת להשבון גדול", ואחרי כמה שנים יסיים את כל הש"ס.

הדברים מבוארים בנמ' סוכה (נ"ב ע"א). הגמרא שם מספרת על אשר יתרחש בביאת המשיח: "דרש רבי יהודה, לעתיד לבוא מביאו הקב"ה ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים: צדיקים נדמה להם כהר גבוה, ורשעים נדמה להם כחוט השערה; הללו בוכין והללו בוכין; צדיקים בוכין ואומרים 'היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה', ורשעים בוכין ואומרים 'היאך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה'". שואלים המפרשים, הלא יצר הרע אחד הוא, וכיצד יתכן שיש לו שתי צורות כאלה קיצוניות, ויש הבדל כה תהומי בין האופן בו רואים אותו הצדיקים – כהר גבוה ונורא, לבין האופן בו הוא מתגלה לעיני הרשעים – כחוט השערה? אלא, הרשעים מבינים שיכולים היו להגיע לדרגה גבוהה ולנצח את היצר על ידי קבלה קטנה שהיא כחוט השערה, ומצטערים על כך. היה בירושלים יהודי גאון עולם הראב"ד רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל. הוא היה מתמיד עצום וחודשים ספורים לפני פטירתו, גילה לאחד ממקורביו שזה עתה הוא זוכה לסיים את הש"ס בפעם המאה ואחת!

באחד הימים הודיע הרב בענגיס זצ"ל לבני ביתו, שהוא עומד לערוך סיום ש"ס נוסף. בני ביתו הופתעו, שכן נוהג היה לסיים את הש"ס מידי אחד עשר חודש, ולערוך סעודת סיום, ועתה לא חלפו מן הסיום הקודם אלא חמישה חודשים בלבד. פליאה נוספת היתה להם – רבי זליג ראובן ערך סיום זה בשמחה בלתי ניתנת לתיאור, עיניו קרנו, ופניו הביעו עליצות מיוחדת במינה. והלא לא היה זה הסיום הראשון שערך, ובודאי שזהו לא הסיום העשירי, ולשמחה גדולה מה זו עושה? אלא, כך השיב להם ר' זליג: "סיום זה אני עורך לאחר שגמרתי את הש"ס בחמש דקות".

"לסיים ש"ס בחמש דקות!?" הקשה מישהו. "כן – נענה ר' זליג ראובן בעליצות – בחו"ל, נהוג, שכאשר מזמינים לשמחה כלשהי ונוקבים בשעה מסוימת, השעה היא שעה, והזמן הוא זמן. ואילו כאן בירושלים הדיוק הוא מצוי פחות, והרי נופלות פה חמש דקות ושם חמש דקות עד שאוכל לגשת לתפקידי כסנדק או כמסדר קידושין. קבעתי איפוא סדר מיוחד לאותן "חמש דקות" שכוחות, ובאותם רגעי המתנה אלו, למדתי את הש"ס בעל פה, וכעת זכיתי לערוך את סיום הש"ס של דקות ההמתנה!".

עצה טובה	לא תהו בראייה
כשמתעורר לאדם כעס, מומלץ שיערוך חשבון של רווח מול הפסד. מהר מאוד יגלה כי לא ירויח שום דבר מהכעס, להיפך – רק הפסד בזיונות וחרטה. (הרב משה שינפלד שליט"א)	אגוזי מלך הדמיון שבין צורת המוח לבין צורת אגוז מלך הוא מפליא: האגוז בתוך קליפתו נראה כמו מוח קטן. ואכן, האגוז מכיל אומגה 3, נוגדי חמצון, ויטמין E וחומצה פולית, החשובים למוח ולתפקודו.

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"צדקת האשה היא מעולה יותר משל האיש, משני טעמים: אחד, כי מקרבת הנאתה שנותנת לעני דבר מאכל, ועוד שמצויה תמיד בבית וכשיצטרך העני לחם הולך אצלה ונותנת לו". ("מגיד חדשות" ח"ח דרוש כ"ב)

פנינים ופרפראות

ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל וגוי' (י"ח. כ"א)

ויש להבין וכי משה לא חשב על עצמה זו, עד שהיה צריך ליועץ ארגוני? אלא ודאי שחשב על רעיון זה, אך לא רצה שההצעה תבוא מצדו, כי אז היו ישראל חשים באי נעימות שהם מכבידים עליו והוא לא הפץ בטורחם במשאם ובריבם, לכן חיכה שמישהו מבחוץ יציע הצעה זאת, ואז לא ייראה הדבר כאילו הוא מואם בטרחתם. (חן בשפתותיך, כת"י).

ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי (י"ט ה')

פירש רש"י ז"ל: בריתי שאכרות עמכם על שמירת התורה. ע"כ. הנה ידוע, כי מי שהוא עניו נעשה מרכבה לשכינה, וזוכה ללמוד תורה, וכדרך שאמרו על משה רבנו ע"ה שזכה וידע טעמה של מצות פרה אדומה לפי שהיה עניו (עיין גלילי זהב בפרשת חקת), ולזה ניתנה התורה על הר סיני לאשר הוא הנמוך שבהרים. (ועיין למרן החיד"א ז"ל בספרו נחל קדומים שכתב כיו"ב). ואפשר לרמוז דבר זה בסופי תיבות "אם שמוע תשמעו בקולי" שעולים בגימטריא ענו בדקדוק, היינו אם תהיו ענוים אזי תזכו ללמוד ולהבין את מצוות התורה ולהיות מרכבה לשכינה, וממילא והייתם לי סגולה מכל העמים. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

בזמן הלימוד – כל העולם 'מת'?

שמערים היצר ולקבוע עתים לתורה ללא הפרעה?

עצה טובה לכך לומד החפץ חיים זצ"ל ממה שאמרו חז"ל "אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה". כשאדם יתאר לעצמו כאילו הוא מת, וכאילו כל הסובב אותו אינו קיים - לא ימצא שום תירוץ לדחות את לימוד התורה.

ופעם סח הגאון רבי שאול דוייק זצ"ל לידידו הגאון רבי סלמן מוצפי זצ"ל: "בכל פעם שאני מתיישב ללמוד, מרגע שאני פותח את הספר, מדמה אני בנפשי כאילו מת אנכי, מוטל מתחת לאדמה, ואין אני זקוק לא למזון ולא לשתייה, ולא מטרידים אותי קור וחום. כל כולי פנוי ללימוד תורה (הובא בספר "דורש ציון" במדבר עמ' שע"ג).

*

וכיצד ניתן להגיע למדרגה שזו תהיה התחושה?

מרן החיד"א בספרו "שמחת הרגל" (רות דף מ"ג ע"א) כותב שכדי להגיע לזה יש לראות את העולם הזה כעולם זמני ועראי. ומדייק זאת ממה שנאמר "אדם כי ימות באהל" - "אם ישים אל לבו שדירת העולם הזה היא כמו אוהל שאינו קיים, אז יצליח, והנה סולם מוצב ארצה לעלות מדרגה אחר מדרגה עד שיכניע הגוף במיעוט אכילה ושתייה ושינה ושאר הנאות, עד שלעיני אנשים הלכודים בפח יצרם נראה כאילו הוא מת, וחיי אדם חיים, אז יצליח ואז ישכיל בתורה, כי לפי האמת הוא חי והם פגרים מתים".

רעב וצמא הגיע הרשלה לבית דודו שבעיירה מרוחקת. התקין לפניו הדוד סעודה דשנה, ותוך כדי אכילתו היה מטרידו בשאלות משאלות שונות:

– "מה שלום רב יאנקע'ל?" שאל הדוד.

– "מת", ענה הרשלה קצרות ושב לתבשיל שלפניו.

– "ואשתו?"

– "מתה".

– "ובניו?"

– "מתו".

כיון שסיים הרשלה להשקיט רעבונו, הבחין שכל הסובבים אותו גועים בבכי. "מה קרה?" הוא שואל בהפתעה.

"כל משפחתו של רב יאנקע'ל שבקה חיים, והיאך לא נבכה?" הצליחו בקושי לענות תוך כדי התייפחות.

"סליחה, לא התכוונתי", התנצל הרשלה, "ב"ה כולם בריאים ושלמים. אבל בשעה שאני אוכל - כל העולם חשוב בעיני כמת"...

*

כיצד אפשר להתגבר על כל המכשולות והטרדות

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

להבין שלא מבינים

על רגל אחת כל מה שלמד במשך שנים רבות? אם הרופא הוכיח את עצמו, יש להניח שיודע הוא מה הוא אומר וטעמו ונימוקו עמו. סבורני שעל הרב למהר – לא אל הרופא כי אם לביתו, להורות לבנו ליטול את התרופות, ויפה שעה אחת קודם!"

חיך הרב ואמר: "ידידי, ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר! רופא, שלמד באוניברסיטה כמה שנים – אתה מוכן להפקיד בידיו את חיי בנך, בלי לשאול מדוע ולמה, והקדוש ברוך הוא, שברא את העולם כולו בחכמה נפלאה, שעד היום לא השגנו אפס קצה, ואם יתכנסו כל מדעני תבל לא יוכלו לברוא רגל של נמלה – אתה רוצה לרדת לחקר חכמתו ודורש להבין את טעמו?!"

"זהו שאמר הכתוב – המשיך ר' יעקב ואמר - "כי אני ה' רופאך" (שמות טו כו). כרופא הזה, שאינך מנדנד לו למה תרופה זו ולא תרופה זו, כך עליך לשמור את חוקיו יתברך. וזה פירוש הסמיכות "ושמרת כל חוקיו... כי אני ה' רופאך".

במקום לבקש את טעם המצוה, נסמוך על הבורא יתברך שטעמיו ונימוקיו עמו. נקיים את המצוה, וניוכח שהיא מועילה, מעלה, מזככת ומקדשת את האדם!

מעשה בהגאון רבי יעקב אבוקארה זצ"ל (רבה של הקהילה הפורטוגזית בתונס ומח"ס "והקשורים ליעקב") שהיה מהלך בדרך. פגש בו יהודי אחד ושאלו: "רבי! כמה מצוות יש בתורה שאיני מביין טעמן. למשל, גילוח בתער, אכילת חזיר, פרה אדומה, קרבנות, שעטנז, וכדומה".

הציץ הרב בשעונו והתנצל: "חפץ הייתי להסביר לך ברצון, אלא שזמני דוחק, נחפו אני אל הרופא!"

"מה קרה, רבי?" נחרד הלה.

"לא משהו מיוחד" הרגיע הרב, "בני חולה, והרבנית לקחה אותו אל הרופא, הוא רשם לו תרופות, ואני הוריתי לה לבל תתן לו אותן!"

"מדוע רבי?" תמה האיש.

"מדוע?! החזיר הרב, "משום שקודם כל עלי להבין כיצד הכדורים הללו משפיעים, איך זה שכדור תרופה מוריד את החום, האין זה מוזר בעיניך? ומדוע עליו ליטול מן התרופה כל שלש שעות. מדוע לא יטול כף כל שעה, ויתרפא מהר יותר?"

צחק הלה: "וכי סבור הרב, שהרופא יוכל להסביר לרב

☺ זה לא חוק! ☺

הצדיק רבי רפאל מברשד זצ"ל, גדול תלמידיו של רבי פינחס מקוריץ זצ"ל, היה אומר: לאחר מאה ועשרים שנה אוכל להצטרף בעולם האמת על כל החטאים והעוונות שלי, לבד מחטא הגאון.

כאשר ישאלוני בבית דין של מעלה: האם עמלת בתורה? אשיב: עם הארץ הייתי, ולעומקה של תורה לא ירדתי. ועל השאלה: האם עינית גופך בצומות? תהא תשובתי: הלש ורפה אונים הייתי, וכוהי לא עמד לי להרבות בסיוגופי הגוף. ואם יטענו כנגדי: האמנם פיזרת חלק הגון מכספך ומרכושך לצדקה? אומר בשפה רפה: עני ורש הייתי כל ימי!

אלא שאז יטיחו לעומתי בית דין של מעלה: אם אמת הדבר, שעם הארץ הייתי, חלש בגופך ועני בממונך – על מה התגאית כל כך בעולם התחתון?

על שאלה זו – קרא רבי רפאל בהתרגשות – לא תהיה בפי כל תשובה...

☺ חוק חוק לא... ☺

לא פעם היצר מושך אותנו להתגאות בדברים מסוימים, שאם נבדוק טוב נגלה שאין הרבה מה להתגאות בהם...

אוד המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: אנו מתפללי בית כנסת לעדת תונס מבקשים לדעת האם אפשר לברך שבע ברכות לחתן ביום שבת לאחר התפלה כאשר עושים קידוש ומביאים כיבוד קל בלי לחם? והאם אמנם היה מנהג כזה בתונס וג'רבא או טריפולי?

תשובה: רק בטריפולי היה מנהג כזה, ודחו אותו הפוסקים. עיין להרב הראשי לתוניסיה הרה"ג ר' משה שתרון זצ"ל (חי לפני כ-80 שנה) בספרו שו"ת ישיב משה חלק ב' שפסק שאין עושים שבע ברכות בבית הכנסת רק אם אוכלים לחם. ואפשר להביא סעודה קמנה של כזית לחם ונקניק וכו' לעשרה אנשים (והחתן ביניהם) ויעשו קידוש ושבע ברכות כדת.

שאלה: לנוהגים שהחתן קורא "ואברהם זקן" מספר תורה, מה עושים כשהשבת חתן חלה בפרשת חיי שרה והחתן כהן ויש לוי בבית הכנסת (פרשת "ואברהם זקן" נמצאת בעליית לוי, ויש רק ספר תורה אחד בבית הכנסת)?

תשובה: מבקשים מהלוי שיצא והחתן יעלה כהן ולוי. ויקרא פרשת "ואברהם זקן" בעצמו.

שאלה: בשבת-חתן של בחור שנשא גיורת, האם צריך להוציא לו ס"ת מיוחד לקריאת "ואברהם זקן"? תשובה: אין מוציאים ס"ת לבחור שנשא גיורת, רק יקראו מתוך החומש.

שאלה: אדם הנוהג להוריד הסכינים מעל השולחן בשעת ברכת המזון, ונזדמן לאירוע, ויושבים בשלחן אנשים שלא נוהגים בכך, האם יש חשש יוהרא אם יוריד את הסכינים מעל השולחן? תשובה: אין חשש יוהרא, שהכל יודעים דעת האר"י ז"ל בזה.

שאלה: לפעמים אני אוכל עם כאלה שאינם מסכימים להסיר את הסכינים לפני ברכת המזון בשבת, האם אני צריך ללכת לשולחן אחר או שמספיק להסיר מהמקום שאכלתי? תשובה: יש לכסות הסכינים שלהם אם אפשר. ואם לא – אל תריב אתם.

שאלה: כיצד לנהוג כאשר בחור סיים לאכול בחדר-אוכל, וברצונו לברך ברכת המזון, וחבריו עדיין אוכלים, ועל השולחן ישנם סכינים ומזלגות? תשובה: לא יברך, ישב וילמד. אומרים שהגר"ע יוסף זצ"ל גמר מסכתות שלמות בדקות מצטברות אלה. ועל זה נאמר: והחכמה מ"אין" תמצא (מדקות ספורות הנחשבות כאין).

שאלה: המתארחים אצל אשה אלמנה, האם יאמרו בברכת המזון "ברכת האורח", הכתובה בלשון זכר כגון "בעל הבית הזה" וכו'? תשובה: יאמרו "בעלת הבית הזה".

יצא לאור!

קובץ "פניני הפרשה"

המכיל את כל העלונים של שנה י"ט התשע"ח

ניתן להשיג בפלא': 052-7654216

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל
להצלחת משפחת בניטה ה"ו